

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2016. január 20.*

„Előzetes döntéshozatal — Versenypolitika — EUMSZ 101. cikk — 1/2003/EK rendelet — Nemzetközi áruszállítási ágazat — Nemzeti versenyhatóságok — Az európai versenyhálózat eszközeinek jogi ereje — E hálózat engedékenységi mintaprogramja — A Bizottsághoz benyújtott mentességi kérelem — A nemzeti versenyhatóságokhoz benyújtott egyszerűsített mentességi kérelem — E két kérelem közötti kapcsolat”

A C-428/14. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Consiglio di Stato (Államtanács, Olaszország) a Bírósághoz 2014. szeptember 18-án érkezett, 2014. április 1-jei határozatával terjesztett elő az előtte

a **DHL Express (Italy) Srl**,

a **DHL Global Forwarding (Italy) SpA**

és

az **Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato**

között

a **Schenker Italiana SpA**

és

az **Agility Logistics Srl**

részvételével

folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: R. Silva de Lapuerta, az első tanács elnöke, a második tanács elnökeként eljárva, J. L. da Cruz Vilaça (előadó), A. Arabadjiev, C. Lycourgos és J.-C. Bonichot bírák,

főtanácsnok: M. Wathelet,

hivatalvezető: V. Giacobbo-Peyronnel tanácsos,

* Az eljárás nyelve: olasz.

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2015. július 9-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a DHL Express (Italy) Srl és a DHL Global Forwarding (Italy) SpA képviselőjében M. Siragusa és G. Rizza avvocati,
- a Schenker Italiana SpA képviselőjében G. L. Zampa, G. Barone és A. Di Giò avvocati,
- az Agility Logistics Srl képviselőjében A. Lirosi, M. Padellaro és A. Pera avvocati,
- az olasz kormány képviselőjében G. Palmeri, meghatalmazotti minőségben, segítői: S. Fiorentino és P. Gentili avvocati dello Stato,
- a német kormány képviselőjében T. Henze és A. Lippstreu, meghatalmazotti minőségben,
- a francia kormány képviselőjében D. Colas és J. Bousin, meghatalmazotti minőségben,
- az osztrák kormány képviselőjében C. Pesendorfer, meghatalmazotti minőségben,
- az Egyesült Királyság Kormánya képviselőjében V. Kaye, meghatalmazotti minőségben, segítői: D. Beard QC és V. Wakefield barrister,
- az Európai Bizottság képviselőjében L. Malferrari, G. Meeßen és T. Vecchi, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2015. szeptember 10-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 101. cikk és az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének, valamint [az EUMSZ 101.] és [EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 11. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet a DHL Express (Italy) Srl és a DHL Global Forwarding (Italy) SpA (a továbbiakban együtt: DHL), valamint az Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (verseny és piacfelügyeleti hatóság, a továbbiakban: AGCM) között azon határozat tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő, amelyben ez a hatóság a DHL-lel szemben bírságokat szabott ki amiatt, hogy részt vett az Olaszországból induló és oda irányuló nemzetközi közúti áruszállítási szolgáltatások ágazatában fennálló kartellben, megsértve az EUMSZ 101. cikket (a továbbiakban: vitatott határozat).

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 Az 1/2003 rendelet (15) preambulumbekzdése kimondja:

„A Bizottságnak és a tagállamok versenyhatóságainak együttesen ki kell alakítaniuk a közösségi versenyszabályokat szoros együttműködésben alkalmazó hatóságok hálózatát. E célból tájékoztatási és konzultációs intézkedéseket kell tenni. A hálózaton belüli együttműködés további módjait a Bizottság határozza meg és vizsgálja felül, a tagállamokkal szoros együttműködésben.”

- 4 Az 1/2003 rendelet „A Bizottság és a tagállamok versenyhatóságai közötti együttműködés” című 11. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A Bizottság és a tagállamok versenyhatóságai a közösségi versenyjog szabályait szoros együttműködésben alkalmazzák.

(2) A Bizottság átadja a tagállamok versenyhatóságainak az általa a 7., 8., 9. és 10. cikk, valamint a 29. cikk (1) bekezdésének alkalmazása céljából összegyűjtött legfontosabb dokumentumok másolatait. A tagállam versenyhatóságának kérelmére a Bizottság az ügy értékeléséhez szükséges egyéb meglévő dokumentumok másolatát is biztosítja a számára.

(3) Amennyiben a tagállamok versenyhatóságai a[z EUMSZ 101. cikk] vagy [az EUMSZ 102. cikk] alapján járnak el, az első hivatalos vizsgálati cselekmény előtt vagy annak megkezdése után késedelem nélkül írásban értesítik erről a Bizottságot. Ez az információ rendelkezésre bocsátható más tagállamok versenyhatóságai számára is.

(4) A tagállamok versenyhatóságai legkésőbb 30 nappal a jogsértés befejezésére felszólító határozat elfogadása, kötelezettségvállalások elfogadása vagy a csoportmentességről szóló rendeletből származó előny visszavonása előtt értesítik a Bizottságot. E célból a Bizottság rendelkezésére bocsátják az ügy összefoglalását, a tervezett határozatot vagy ennek hiányában a tervezett eljárás menetéről szóló bármely dokumentumot. Ez az információ rendelkezésre bocsátható más tagállamok versenyhatóságai számára is. A Bizottság kérelmére az eljáró versenyhatóság a Bizottság rendelkezésére bocsátja az ügy értékeléséhez szükséges, birtokában lévő egyéb dokumentumokat. A Bizottsághoz eljuttatott információ rendelkezésre bocsátható más tagállamok versenyhatóságai számára is. A nemzeti versenyhatóságok a[z EUMSZ 101. cikk] vagy [az EUMSZ 102. cikk] alapján az általuk kezelt ügy értékeléséhez szükséges információkat egymás között is kicserélhetik.

(5) A tagállamok versenyhatóságai a közösségi jog alkalmazásával járó bármely ügyben konzultálhatnak a Bizottsággal.

(6) Ha a Bizottság a III. fejezet alapján hozott határozat elfogadására irányuló eljárást kezdeményez [helyesen: indít], a tagállamok versenyhatóságainak megszűnik az a jogköre [helyesen: hatásköre], hogy a[z EUMSZ 101. cikket] és [az EUMSZ 102. cikket] alkalmazzák. Amennyiben az egyik tagállam versenyhatósága már eljár az ügyben, úgy a Bizottság csak a nemzeti versenyhatósággal történt konzultációt követően indíthat eljárást.”

- 5 Az 1/2003 rendelet 35. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok úgy jelölik ki a[z EUMSZ 101. cikk] vagy [az EUMSZ 102. cikk] alkalmazásáért felelős versenyhatóságot vagy versenyhatóságokat, hogy e rendelet rendelkezéseit hatékonyan betartsák. [...] A kijelölt hatóságok között lehetnek bíróságok is.”

- 6 A versenyhatóságok hálózatán belüli együttműködésről szóló bizottsági közlemény (HL 2004. C 101., 43. o., a továbbiakban: együttműködésről szóló közlemény) 1. pontja szerint:

„Az [...] 1/2003 rendelet olyan párhuzamos illetékességi rendszert hoz létre, amelyben a Bizottság és tagállamok versenyhatóságai [...] alkalmazhatják az [EUMSZ 101. és 102.] cikket. A tagállamok versenyhatóságai és a Bizottság együtt alkotják a közhatóságok hálózatát: a közérdek értelmében járnak el, és szorosan együttműködnek a verseny védelme érdekében. A hálózat a közösségi versenypolitika alkalmazásával és végrehajtásával kapcsolatos párbeszéd és együttműködés fóruma. Keretet biztosít az európai versenyhatóságok számára az [EUMSZ 101. és 102. cikk] alkalmazása esetén, és az európai közös versenykultúra létrehozásának és fenntartásának alapjául szolgál. A hálózat neve »európai versenyhálózat« (ECN) [...]”.

- 7 Tekintettel a párhuzamos hatáskörök ezen rendszerére, amelyben valamennyi versenyhatóság jogában áll alkalmazni az EUMSZ 101. cikket, az együttműködésről szóló közlemény 8–15. pontja felsorolja azokat a feltételeket, amelyek alapján meghatározhatók az ügyben való eljárás szempontjából „kedvező helyzetben lévő” hatóságok. Így e közlemény 14. pontja szerint „[a] Bizottság van különösen kedvező helyzetben, ha egy vagy több megállapodás vagy magatartás [...] több mint három tagállamban hatással van a versenyre”.

- 8 Az említett közlemény 38. pontja értelmében:

„A Közösség egészére érvényes, teljes mértékben összehangolt engedekekenységi politika hiányában az egyik hatósághoz benyújtott engedekekenység iránti kérelem nem tekintendő egy másik hatósághoz benyújtott kérelemnek. Ezért a kérelmező érdeke, hogy minden olyan versenyhatóságnál kérelmezze az engedekekenységet, amelynek jogában áll alkalmazni az [EUMSZ 101. cikket] a jogsértéssel érintett területen, és amely kedvező helyzetben van ahhoz, hogy a kérdéses jogsértés ügyében eljárjon. Tekintettel a meglévő engedekekenységi programok többsége ütemezésének fontosságára, a kérelmezők megfontolhatják, hogy nem lenne-e érdemes egyszerre benyújtani az engedekekenységi kérelmeket az illetékes hatóságoknak. A kérelmezőnek kell megtennie az általa megfelelőnek ítélt lépéseket helyzete megvédésére a hatóságok lehetséges eljárásai tekintetében”.

- 9 Az ECN keretében 2006-ban egy engedekekenységi mintaprogram elfogadására került sor (a továbbiakban: az ECN engedekekenységi mintaprogramja). Ez a program, amelyet nem tettek közzé az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*, csak a Bizottság honlapján tekinthető meg. 2012 novemberében, tehát az alapügy tényállását, következésképpen az AGCM-nek a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő jogvita tárgyát képező határozatát követően felülvizsgálták.

- 10 Az ECN engedekekenységi mintaprogramjának 3. pontja a következőket mondja ki:

„Az ECN [engedekekenységi] mintaprogramja meghatározza azt a keretet, amelyben jutalmazni lehet a Bizottság vizsgálataiban során együttműködő olyan vállalkozásokat, amelyek a hatálya alá tartozó megállapodásokban és összehangolt magatartásokban vesznek részt. Az ECN tagjai a hatáskörük keretein belül mindent megtesznek annak érdekében, hogy a saját programjaikat az ECN [engedekekenységi] mintaprogramjához igazítsák. Ez utóbbi nem gátolja a versenyhatóságokat abban, hogy kedvezőbb megközelítést fogadjanak el azon vállalkozások tekintetében, amelyek az engedekekenységet a programjaik keretében kérik. Az ECN [engedekekenységi] mintaprogramja önmagában semmiféle jogos bizalmat nem kelthet e vállalkozásokban.”

11 E programnak az „1A. típusú” bírságmentességgel kapcsolatos 5. pontja a következőképpen rendelkezik:

„A versenyhatóság teljes mentességet biztosít egy vállalkozás számára a bírság alól, amelyet egyébként kiszabott volna, ha:

- a) ez a vállalkozás elsőként szolgáltat olyan bizonyítékot, amely a versenyhatóság véleménye szerint a kérelem ezen hatóság által történő megvizsgálásának időpontjában lehetővé teszi számára, hogy a feltételezett kartell tekintetében célzott vizsgálatokat folytasson le;
- b) a versenyhatóság a kérelem benyújtásának időpontjában nem rendelkezett elegendő bizonyítékkal ahhoz, hogy határozatot fogadjon el annak érdekében, hogy vizsgálatot rendeljen el/felhatalmazást kérjen vizsgálat lefolytatására valamely bíróságtól, vagy még nem folytatott le vizsgálatot a feltételezett kartellal kapcsolatban, és
- c) az engedékenységek megadásának feltételei teljesülnek.”

12 Az ECN engedékenységi mintaprogramjának 22. pontja előírja, hogy „[a]mikor a Bizottság »különösen kedvező helyzetben van« ahhoz, hogy egy ügyet [az együttműködésről szóló] közlemény 14. pontjának megfelelően megvizsgáljon, a vállalkozás, amely a Bizottság elé mentességi kérelmet terjesztett vagy terjeszteni tervez, egyszerűsített kérelmet nyújthat be valamennyi nemzeti versenyhatósághoz, amelyet ez a vállalkozás »kedvező helyzetben lévőnek« tart arra, hogy az együttműködésről szóló közlemény keretében eljárjon. Az egyszerűsített kérelmeknek összefoglaló jelleggel az alábbi információkat kell tartalmazniuk:

[...]

- a feltételezett kartell jellege;
- [...], és
- a feltételezett kartellre vonatkozóan már előterjesztett vagy előterjeszteni tervezett valamennyi engedékenységi kérelemmel kapcsolatos információk.”

13 Az ECN engedékenységi mintaprogramjának 24. pontja a következőket mondja ki:

„Ha egy nemzeti versenyhatóság, amelyhez egyszerűsített kérelmet terjesztettek elő, bizonyos kiegészítő információkat kér, a vállalkozás köteles azokat haladéktalanul átadni. Ha egy versenyhatóság úgy dönt, hogy ebben az ügyben eljár, megállapítja azt a határidőt, amelyen belül a vállalkozás köteles a megkövetelt bizonyítási szint elérése érdekében szükséges valamennyi információt és bizonyítékot átadni. Amennyiben a vállalkozás ennek az előírt határidőn belül eleget tesz, az átadott információkat úgy kell tekinteni, hogy azokat az egyszerűsített kérelem előterjesztésekor közölték.”

14 Az ECN engedékenységi mintaprogramja magyarázó megjegyzéseinek 7. pontja a következőket mondja ki:

„Az ECN [engedékenységi] mintaprogramja az egymással párhuzamosan benyújtott, többszörös kérelmek problémájának megoldására irányul, és lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy az esetleges kérelem kimenetelét jobban előrelássák. [...] [M]eghatározza az azon teher megkönnyítését szolgáló »egyszerűsített kérelmek« elnevezésű egységes formanyomtatványok jellemzőit, amelyet a határokon átnyúló, kiterjedt kartellek esetében benyújtott többszörös kérelmek jelentenek a vállalkozások és a versenyhatóságok számára.”

Az olasz jog

- 15 2007. február 15-én az AGCM elfogadta a bírságok kiszabásának az 1990. október 10-i 287. sz. törvény 15. cikke értelmében történő mellőzéséről és a bírságok csökkentéséről szóló közleményt (Comunicazione sulla non imposizione e sulla riduzione delle sanzioni ai sensi dell'articolo 15 della legge 10 ottobre 1990, n. 287), amely tartalmazza az olasz engedékenységi programot (a továbbiakban: nemzeti engedékenységi program).
- 16 A nemzeti engedékenységi program „Egyszerűsített kérelem” című 16. pontja a következőképpen rendelkezik:

„Ha a Bizottság van a legkedvezőbb helyzetben ahhoz, hogy elbírálja az ügyet és lefolytassa az eljárást, a vállalkozás, amely a Bizottsághoz szankciók elengedésére irányuló kérelmet már előterjesztett vagy előterjeszteni tervez, a hatóság elé egy hasonló, úgynevezett »egyszerűsített« formában szerkesztett engedékenységi kérelmet terjeszthet, amennyiben úgy véli, hogy a hatóság is felléphet az ügyben. Az [együttműködésről szóló közlemény] 14. [pontja] értelmében a Bizottság van különösen kedvező helyzetben, ha egy vagy több megállapodás, illetve magatartás – ideértve a megállapodások hálózatait, illetve a hasonló magatartásokat – több mint három tagállamban gyakorol hatást a versenyre.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 17 2007. június 5-én a DHL bírságmentesség iránti kérelmet terjesztett a Bizottsághoz a nemzetközi áruszállítási szolgáltatások ágazatában elkövetett több uniós versenyjogi jogsértés tekintetében. 2007. szeptember 24-én a Bizottság a DHL részére feltételes mentességet engedélyezett a teljes nemzetközi áruszállítási ágazatra, azaz a tengeri, a légi és a közúti szállításra vonatkozóan. Másfelől 2007. december 20-án a DHL felhívta a Bizottság figyelmét a nemzetközi közúti áruszállítási ágazatban vállalkozások által Olaszországban tanúsított magatartásokkal kapcsolatos egyes elemekre. 2008. júniusában a Bizottság úgy határozott, hogy a kartellnek csakis a nemzetközi légi áruszállítási szolgáltatásokkal kapcsolatos részére vonatkozóan indít eljárást, a tengeri és közúti áruszállítási szolgáltatásokkal kapcsolatos jogsértések miatti eljárás lehetőségét a nemzeti versenyhatóságokra hagyva.
- 18 Ezzel egyidejűleg a DHL 2007. július 12-én mentesség iránti egyszerűsített kérelmet nyújtott be az AGCM-hez a nemzeti engedékenységi program értelmében. Ebben a kérelemben a DHL információkat szolgáltatott a nemzetközi áruszállítási és áru fuvarozási piacon tanúsított jogsértő magatartásokkal kapcsolatban. Az AGCM szerint ez a nyilatkozat csakis a nemzetközi tengeri és légi áruszállítási ágazatra vonatkozott, a közúti áruszállításra azonban nem. Ugyanakkor a DHL szerint az említett egyszerűsített kérelem a nemzetközi áruszállítási és áru fuvarozási piac egészén tanúsított jogsértő magatartásokra vonatkozott. A DHL kifejtette, hogy amennyiben a 2007. július 12-i kérelme nem tartalmaz konkrét és jellemző példákat a közúti áruszállítás során tanúsított magatartásokra, ez csak azért van így, mert ezeket az eseteket még nem tárták fel.
- 19 2008. június 23-án a DHL mentesség iránti egyszerűsített kiegészítő kérelmet nyújtott be az AGCM-hez a 2007. július 12-én előterjesztett kérelméhez kapcsolódóan, annak érdekében, hogy az a nemzetközi közúti áruszállítási ágazatra kifejezetten kiterjedjen. Ebben a kérelemben a DHL kifejtette, hogy „ez a nyilatkozat minden szempontból és valamennyi joghatás tekintetében a 2007. július 12-én előterjesztett kérelem egyszerű kiegészítését képezi, mivel az abban foglalt további magatartások nem minősülnek külön, az eredeti nyilatkozattal nem érintett jogsértésnek, hanem csupán a már bejelentett jogsértések újabb megnyilvánulásának, és mint ilyeneket, azokat a Bizottság a vállalkozásnak nyújtott engedékenységi szempontjából figyelembe vette”.

- 20 Eközben a Deutsche Bahn AG 2007. november 5-én a Bizottsághoz a saját és leányvállalatai, köztük a Schenker Italiana SpA (a továbbiakban: Schenker) nevében engedékenységi kérelmet nyújtott be először a tengeri úton történő nemzetközi áruszállításra vonatkozóan, majd 2007. november 19-én a közúti áruszállításra vonatkozóan. Ezenkívül a Schenker 2007. december 12-én az AGCM-hez egyszerűsített engedékenységi kérelmet nyújtott be, amelyben az olasz közúti áruszállításról adott át információkat.
- 21 2007. november 20-án az Agility Logistics Srl (a továbbiakban: Agility) a Bizottsághoz bírság csökkentésére irányuló kérelmet nyújtott be a nemzetközi áruszállítási és árufuvarozási piacon tanúsított jogsértések tekintetében. 2008. május 12-én az Agility Logistics International a saját és leányvállalata, az Agility nevében is az AGCM-hez egyszerűsített engedékenységi kérelmet terjesztett elő az olasz közúti áruszállítási kartellel kapcsolatban.
- 22 2009. november 18-án az AGCM eljárást indított az EUMSZ 101. cikknek a nemzetközi áruszállítási ágazatban történt esetleges megsértéseinek megállapítása érdekében.
- 23 Az AGCM a 2011. június 15-én elfogadott vitatott határozatban megállapította, hogy több vállalkozás, köztük a DHL, a Schenker és az Agility, megsértette az EUMSZ 101. cikket azáltal, hogy kartellben vett részt az Olaszországból induló és oda irányuló nemzetközi közúti áruszállítási szolgáltatások ágazatában.
- 24 Ebben a határozatban az AGCM elismerte, hogy a Schenker volt az első vállalkozás, amely bírság alóli mentességet kért Olaszországban a közúti áruszállítás tekintetében. A nemzeti engedékenységi program alapján ezt a társaságot semmilyen bírság megfizetésére nem kötelezték. Ugyanakkor a DHL-t és az Agilityt bírság fizetésére kötelezték, amelynek eredeti összegét 49%-ra, illetve 50%-ra csökkentették. Az AGCM továbbá megállapította, hogy a 2007. július 12-i kérelmében a DHL csak a légi és a tengeri áruszállítás tekintetében kért bírság alóli mentességet, a közúti szállítás tekintetében a kérelmet ez a vállalkozás csak 2008. június 23-án nyújtotta be.
- 25 A DHL a vitatott határozat részleges hatályon kívül helyezése iránti keresetet nyújtott be a Tribunale amministrativo regionale per il Laziohoz (Lazio tartomány közigazgatási bírósága), és többek között azzal érvelt, hogy e határozat tévesen nem ítélte meg részére a nemzeti engedékenységi program rangsorának első helyét, tehát a bírság alóli mentességet. A DHL szerint az uniós jogelvek értelmében az egyszerűsített engedékenységi kérelmet elbíráló nemzeti hatóság köteles ezt az ugyanezen társaság által a Bizottsághoz benyújtott elsődleges engedékenységi kérelem figyelembevételével értékelni. A DHL továbbá azt állította, hogy a Schenker és az Agility által az AGCM-hez benyújtott egyszerűsített kérelmek elfogadhatatlanok.
- 26 A Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lazio tartomány közigazgatási bírósága) elutasította a DHL által előterjesztett keresetet, a különböző engedékenységi programok és az ezekhez kapcsolódó kérelmek önállóságának és függetlenségének elve alapján.
- 27 A DHL fellebbezést nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz az első fokon hozott határozattal szemben. Ez a társaság azt állítja, hogy a vitatott határozat nem tartja tiszteletben különösen az együttműködésről szóló közleményből és az ECN engedékenységi mintaprogramjából eredő elveket. A DHL szerint az ECN szabályai és eszközei kötelező erejűek az AGCM-re nézve, mivel ez utóbbi egy olyan nemzeti versenyhatóság, amely e hálózat tagja.

28 E körülmények között a Consiglio di Stato (Államtanács) úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást, és a Bíróság elé a következő kérdéseket terjeszti előzetes döntéshozatalra:

„Úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 101. cikket, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését és az [...] 1/2003 rendelet 11. cikkét, hogy:

- 1) a nemzeti versenyhatóságok az alapeljáráshoz hasonló esetben jogalkalmazásuk során nem térhetnek el anélkül az [ECN] által meghatározott és alkalmazott eszközöktől, különösen az engedékenységi mintaprogramtól, hogy az ellentétes ne lenne a Bíróság által a Pfeiderer-ítélet (C-360/09, EU:C:2011:389) 21. és 22. pontjában foglalt megállapításokkal;
- 2) olyan jogi kapcsolat áll fenn a vállalkozás által ugyanazon kartellra vonatkozóan a Bizottság elé terjesztett vagy terjeszteni tervezett elsődleges mentességi kérelem és valamely nemzeti versenyhatóságnak benyújtott egyszerűsített mentességi kérelem között, amelynek következtében az nemzeti versenyhatóság – az együttműködésről szóló közlemény 38. pontjában foglaltak ellenére – az ECN engedékenységi mintaprogramjának 22. pontja (jelenleg [az ECN] 2012. évi mintaprogramjának számozása alapján 24. pont) és az ahhoz kapcsolódó 45. sz. magyarázat (jelenleg az ECN 2012. évi mintaprogramjának számozása alapján 49. sz. magyarázat) alapján köteles:
 - az egyszerűsített mentességi kérelmet az elsődleges kérelem alapján értékelni, amennyiben az egyszerűsített kérelem hűen tükrözi az elsődleges kérelem tartalmát;
 - másodlagosan – amennyiben úgy véli, hogy a benyújtott egyszerűsített kérelem tárgya szűkebb az ugyanazon vállalkozás által előterjesztett azon elsődleges kérelemnél, amelynek alapján a Bizottság a hivatkozott vállalkozásnak feltételes mentességet engedélyezett – felvenni a kapcsolatot a Bizottsággal vagy magával a vállalkozással annak megállapítása érdekében, hogy az egyszerűsített kérelem benyújtását követően ez a vállalkozás a belső vizsgálatai során az elsődleges mentességi kérelem megjelölt tárgyát képező, de az egyszerűsített mentességi kérelem által nem érintett ágazatban tanúsított magatartásokra vonatkozóan feltárt-e konkrét és jellemző példákat;
- 3) az ECN engedékenységi mintaprogramjának 3. pontja és 22–24. pontja, valamint az ahhoz kapcsolódó 8., 41., 45. és 46. sz. magyarázat alapján, továbbá az ECN 2012. évi mintaprogramjának 24–26. pontja és az ahhoz kapcsolódó 44. és 49. sz. magyarázat által bevezetett módosításokat figyelembe véve, az alapeljárás tárgyát képező tényállás megvalósulásának idején az alapeljárásban érintetthez hasonló engedékenységi programot alkalmazó nemzeti versenyhatóság egy olyan meghatározott titkos kartellel kapcsolatban, amelyre vonatkozóan az első vállalkozás korábban elsődleges mentességi kérelmet terjesztett vagy tervezett a Bizottság elé terjeszteni, jogszerűen kaphatott:
 - csak egy egyszerűsített mentességi kérelmet e vállalkozás részéről vagy
 - további egyszerűsített mentességi kérelmeket is olyan különböző vállalkozások részéről, amelyek a Bizottságnak elsődlegesen »elfogadhatatlan« mentességi vagy bírságcsökkentésre irányuló kérelmet nyújtottak be, különösen, ha e vállalkozások elsődleges kérelmei a feltételes mentességnek az első vállalkozás részére történő odaítélését követik?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

- 29 Az első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az uniós jog rendelkezéseit, különösen az EUMSZ 101. cikket és az 1/2003 rendeletet úgy kell-e értelmezni, hogy az ECN keretében elfogadott eszközök, konkrétan az ECN engedékenységi mintaprogramja kötelező erejű a nemzeti versenyhatóságokra nézve.
- 30 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok közötti együttműködés 1/2003 rendelet IV. fejezetében meghatározott mechanizmusának célja, hogy biztosítsa a versenyszabályok tagállamokban történő alkalmazásának egységességét (lásd ebben az értelemben: X-ítélet, C-429/07, EU:C:2009:359, 20. pont; Tele2 Polska ítélet, C-375/09, EU:C:2011:270, 26. pont).
- 31 Az 1/2003 rendelet (15) preambulumbekzdése értelmében a Bizottság és a tagállamok versenyhatóságai együttesen alkotják az uniós versenyszabályokat szoros együttműködésben alkalmazó hatóságok hálózatát. E tekintetben az együttműködésről szóló közlemény 1. pontja kimondja, hogy e hálózat az uniós versenypolitika alkalmazásával és végrehajtásával kapcsolatos párbeszéd és együttműködés fóruma.
- 32 Ebből az következik, hogy az ECN, mivel a versenypolitika végrehajtása során a párbeszéd és az együttműködés előmozdítására szolgál, nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy jogilag kötelező erejű szabályokat fogadjon el.
- 33 E tekintetben a Bíróság már kimondta, hogy sem az együttműködésről szóló közlemény, sem a kartellügyek esetében a bíróságok alóli mentességről és a bíróságok csökkentéséről szóló bizottsági közlemény (HL 2006. C 298., 17. o.; a továbbiakban: engedékenységi közlemény) nem kötelező erejű a tagállamokra nézve (lásd: Pfeiderer-ítélet, C-360/09, EU:C:2011:389, 21. pont).
- 34 Egyébiránt meg kell jegyezni, hogy az ECN keretében elfogadott, együttműködésről szóló közleményt 2004-ben, illetve az engedékenységi közleményt 2006-ban közzétették az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* C sorozatában, amely az L sorozattal ellentétben nem a jogilag kötelező erejű aktusok közzétételére, hanem csupán az Uniót érintő tájékoztatások, ajánlások és vélemények közzétételére szolgál (lásd: Polska Telefonía Cyfrowa ítélet, C-410/09, EU:C:2011:294, 35. pont; Expedia-ítélet, C-226/11, EU:C:2012:795, 30. pont).
- 35 Ebből következik, hogy e közlemények nem hozhatnak létre kötelezettségeket a tagállamok terhére.
- 36 Ami konkrétan az engedékenységi rendszert illeti, amely az Unión belül a jogellenes kartellek feltárása érdekében a Bizottsággal vagy a nemzeti versenyhatóságokkal együttműködő vállalkozásokra vonatkozik, meg kell állapítani, hogy sem az EUM-Szerződés, sem pedig az 1/2003 rendelet rendelkezései nem tartalmaznak közös engedékenységi szabályokat (Pfeiderer-ítélet, C-360/09, EU:C:2011:389, 20. pont). Így az EUMSZ 101. cikk megsértésével kapcsolatos engedékenység iránti kérelmek fogadására és értékelésére vonatkozó, uniós szinten központosított rendszer hiányában a valamely nemzeti versenyhatósághoz benyújtott, ilyen irányú kérelmek elbírálását e hatóság az adott tagállam jogát alkalmazva végzi el.
- 37 E tekintetben hozzá kell tenni, hogy az engedékenységi közlemény csakis a Bizottság által végrehajtott engedékenységi programokra vonatkozik (Pfeiderer-ítélet, C-360/09, EU:C:2011:389, 21. pont).
- 38 Ennek keretében emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság már kimondta, hogy az ECN engedékenységi mintaprogramja nem kötelező erejű a tagállamok bíróságaira nézve (Pfeiderer-ítélet, C-360/09, EU:C:2011:389, 22. pont).

- 39 A DHL azonban azt állítja, hogy ez az ítélkezési gyakorlat csakis a nemzeti bíróságokra vonatkozik, a nemzeti versenyhatóságokra azonban nem. A DHL szerint a Bíróság által a Pfeiderer-ügyben (C-360/09, EU:C:2011:389) elfogadott álláspontot kizárólag az a körülmény indokolta, hogy a szóban forgó rendelkezések nem bírtak közvetlen hatállyal, és hogy ennél fogva a nemzeti bíróságok azokat nem tudták a polgári vagy közigazgatási perekben alkalmazni.
- 40 Ez az érvelés nem fogadható el.
- 41 Egyrészt, mivel az 1/2003 rendelet 35. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok nemzeti versenyhatóságokként nemzeti bíróságokat is kijelölhetnek, az uniós jognak a tagállamokon belüli egységes alkalmazása veszélybe kerülhetne. Ugyanis az ECN engedékenységi mintaprogramjának kötelező ereje az egyes tagállamok nemzeti versenyhatóságainak bírósági vagy közigazgatási jellegétől függene.
- 42 Másrészt a Bíróság már kimondta, hogy a Bizottság által az engedékenységi közlemény útján létrehozott engedékenységi program nem kötelező erejű a tagállamokra nézve (Kone és társai ítélet, C-557/12, EU:C:2014:1317, 36. pont). Ez a megállapítás igaz az ECN engedékenységi mintaprogramjára is.
- 43 Egyébiránt a DHL által hivatkozott azon körülmény, amely szerint a nemzeti versenyhatóságok formálisan kötelezettséget vállaltak az együttműködésről szóló közleményben foglalt elvek tiszteletben tartására, nem változtat sem e közlemény, sem pedig az ECN engedékenységi mintaprogramjának az uniós jog szempontjából vett jogi erején.
- 44 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az uniós jog rendelkezéseit, különösen az EUMSZ 101. cikket és az 1/2003 rendeletet úgy kell értelmezni, hogy az ECN keretében elfogadott eszközök, különösen az ECN engedékenységi mintaprogramja nem kötelező erejű a nemzeti versenyhatóságokra nézve.

A második kérdésről

- 45 A második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság elsősorban arra vár választ, hogy az uniós jog rendelkezéseit, különösen az EUMSZ 101. cikket és az 1/2003 rendeletet úgy kell-e értelmezni, hogy olyan jogi kapcsolat áll fenn a vállalkozás által ugyanazon kartellra vonatkozóan a Bizottság elé terjesztett vagy terjeszteni tervezett mentességi kérelem és valamely nemzeti versenyhatósághoz benyújtott egyszerűsített kérelem között, amelynek következtében e hatóság köteles az egyszerűsített kérelmet a mentességi kérelem alapján értékelni, amennyiben az egyszerűsített kérelem hűen tükrözi a Bizottsághoz benyújtott mentességi kérelem tartalmát. Másodsorban a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy amennyiben az egyszerűsített kérelem tárgya szűkebb a mentességi kérelem tárgyánál, a nemzeti versenyhatóság köteles-e felvenni a kapcsolatot a Bizottsággal vagy magával a vállalkozással annak megállapítása érdekében, hogy ez a vállalkozás a mentességi kérelem állítólagos tárgyát képező, de az egyszerűsített kérelem által nem érintett ágazatban tanúsított jogsértő magatartásokra vonatkozóan feltárt-e konkrét példákat.

Az elfogadhatóságról

- 46 Az Agility és a francia kormány a második kérdés első részének elfogadhatatlanságára hivatkozott, azzal az indokkal, hogy az irreleváns, illetve hogy hipotetikus jellegű.
- 47 E társaság és e kormány szerint az alapeljárásban az a kérdés merül fel, hogy az egyszerűsített kérelmet a Bizottsághoz benyújtott mentességi kérelem fényében kell-e értelmezni, amennyiben e kérelmek tárgya nem azonos. Ezzel szemben az elsődlegesen feltett kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság arra

vár választ, hogy amennyiben az egyszerűsített kérelem hűen tükrözi a Bizottsághoz benyújtott mentességi kérelem tartalmát, az egyszerűsített kérelmet e mentességi kérelem fényében kell-e értelmezni.

- 48 Ebben a tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a Bíróság és a nemzeti bíróságok között az EUMSZ 267. cikk alapján létrehozott együttműködés keretében kizárólag az alapügyben eljáró és a meghozandó bírósági határozatért felelős nemzeti bíróság feladata, hogy az ügy sajátosságaira tekintettel megítélje mind az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szükségességét az ügydöntő határozat meghozatalához, mind a Bíróság elé terjesztett kérdések relevanciáját. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (lásd különösen: Kamberaj-ítélet, C-571/10, EU:C:2012:233, 40. pont; Banco Privado Português és Massa Insolvente do Banco Privado Português ítélet, C-667/13, EU:C:2015:151, 34. pont).
- 49 E körülmények között a Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróság által előterjesztett kérelmet, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli és jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (lásd különösen: Kamberaj-ítélet, C-571/10, EU:C:2012:233, 42. pont; Banco Privado Português és Massa Insolvente do Banco Privado Português ítélet, C-667/13, EU:C:2015:151, 36. pont).
- 50 A jelen esetben nem ez a helyzet.
- 51 Meg kell állapítani ugyanis egyrészt, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a DHL 2007. június 5-én mentességi kérelmet nyújtott be a Bizottsághoz a nemzetközi áruszállítási szolgáltatások ágazatában történt több, uniós versenyjogi jogsértéssel kapcsolatban. Másrészt 2007. július 12-én a DHL az AGCM-hez egy egyszerűsített mentességi kérelmet nyújtott be az Olaszországból induló és oda irányuló áruk nemzetközi szállításának piacán tanúsított jogsértő magatartásokra vonatkozóan.
- 52 Tekintettel arra, hogy az AGCM és a DHL nem ért egyet az egyszerűsített kérelem tárgyát illetően, és ennél fogva az alapügyben szóban forgó kérelmek tárgyával kapcsolatos esetleges hasonlóságokat vagy eltéréseket illetően, nem nyilvánul meg egyértelműen, hogy a második kérdés első részére adandó válasz ne lenne hasznos a kérdést előterjesztő bíróság számára.
- 53 Ilyen körülmények között az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés első részét elfogadhatónak kell tekinteni.

A kérdés érdeméről

- 54 Az engedékenységi politika azon az elven nyugszik, hogy a versenyhatóságok a bírságfizetés alól mentesítik azt a vállalkozást, amely a kartellben való részvételét bejelenti, amennyiben ez az első vállalkozás, amely az EUMSZ 101. cikk megsértésének megállapítását lehetővé tevő információkat szolgáltat.
- 55 Márpedig az együttműködésről szóló közlemény 38. pontja értelmében az Unió egészére érvényes, teljes mértékben összehangolt engedékenységi politika hiányában az egyik hatósághoz benyújtott engedékenység iránti kérelem nem tekintendő egy másik hatósághoz benyújtott kérelemnek. Amint ugyanis a jelen ítélet 36. pontja megállapítja, valamely mentesség iránti kérelem elbírálását az egyes tagállamok joga határozza meg.

- 56 E tekintetben az ECN engedékenységi mintaprogramjának 1. pontja hivatkozik a vállalkozások ahhoz fűződő érdekére, hogy minden olyan versenyhatóságnál kérelmezzék az engedékenységet, amelynek jogában áll alkalmazni az EUMSZ 101. cikket az adott jogsértéssel érintett területen, és amely kedvező helyzetben lévőknek tekintendő ahhoz, hogy e jogsértés ügyében eljárjon.
- 57 Azt is meg kell jegyezni, hogy a nemzeti versenyhatóságok engedékenységi programokat fogadhatnak el, amely programok mindegyike önálló nem csupán a többi nemzeti programhoz képest, hanem az uniós engedékenységi programhoz képest is.
- 58 Az uniós engedékenységi program és a tagállami engedékenységi programok közötti kapcsolatot jellemző párhuzamos fennállás és önállóság a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok párhuzamos hatásköreire vonatkozóan az 1/2003 rendelet által felállított rendszer kifejeződése.
- 59 Ebből az következik, hogy olyan kartell esetén, amely több tagállamban is kifejtet versenyellenes hatást, és ennél fogva különböző nemzeti versenyhatóságok, illetve a Bizottság beavatkozására adhat okot, az érintett kartellben való részvétele alapján az engedékenységi rendszerben részesülni kívánó vállalkozás érdekében áll, hogy mentességi kérelmet nyújtson be nemcsak a Bizottsághoz, hanem az adott esetben az EUMSZ 101. cikk alkalmazására vonatkozóan hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságokhoz is.
- 60 Az engedékenységi programok önállósága szükségszerűen ki kell, hogy terjedjen a Bizottsághoz és a nemzeti versenyhatóságokhoz benyújtott különböző mentességi kérelmekre is, mivel azok az említett programok szerves részét képezik. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy e kérelmek önállósága közvetlenül abból ered, hogy uniós szinten nem létezik az EUMSZ 101. cikket sértő kartellben részt vevő vállalkozások önfeljelentésének egységes rendszere. Ezt az önállóságot egyébiránt nem befolyásolja az a körülmény, hogy a különböző kérelmek tárgya ugyanaz a versenyjogi jogsértés.
- 61 Márpedig a Bizottsághoz benyújtott mentességi kérelem és a nemzeti versenyhatóságokhoz benyújtott egyszerűsített kérelem között állítólagosan fennálló jogi kapcsolat, amelynek következtében e hatóságok kötelesek lennének az egyszerűsített kérelmet a mentességi kérelem alapján értékelni, megkérdőjeleznék a különböző kérelmek önállóságát, következésképpen magának az egyszerűsített kérelmek rendszerének értelmét. Ez a rendszer ugyanis azon az elven alapul, amely szerint uniós szinten nem létezik egy egységes engedékenység iránti kérelem vagy a „kiegészítő” kérelmekkel párhuzamosan előterjesztett „elsődleges” kérelem, hanem a Bizottsághoz benyújtott engedékenység iránti kérelmek és a nemzeti versenyhatóságokhoz benyújtott egyszerűsített kérelmek léteznek, amelyek értékelése kizárólag a címzett hatóságok feladata.
- 62 Mindenesetre az uniós jog egyetlen kartelljogi rendelkezése sem kötelezi arra a nemzeti versenyhatóságokat, hogy valamely egyszerűsített kérelmet a Bizottsághoz benyújtott mentességi kérelem fényében értelmezzenek, függetlenül attól a kérdéstől, hogy ez az egyszerűsített kérelem hűen tükrözi-e a Bizottsághoz benyújtott kérelem tartalmát, vagy sem.
- 63 Ami egyébiránt a nemzeti versenyhatóság azon esetleges kötelezettségét illeti, hogy felvegye a kapcsolatot a Bizottsággal vagy az egyszerűsített kérelmet benyújtó vállalkozással, amennyiben az egyszerűsített kérelem tárgya szűkebb a mentességi kérelem tárgyánál, meg kell jegyezni, amint azt a főtanácsnok az indítványának 78. pontjában megállapította, hogy egy ilyen kötelezettség azzal a veszéllyel járna, hogy gyengítené az engedékenységet kérelmezők együttműködési kötelezettségét, amely valamennyi engedékenységi program egyik alapeleme.
- 64 E körülmények között a nemzeti versenyhatóságokhoz engedékenység iránti kérelmet benyújtó vállalkozás feladata arról megbizonyosodni, hogy az általa benyújtott valamennyi kérelem mellőzi a pontatlanságot a terjedelmét illetően, annál is inkább, mivel – amint a jelen ítélet 62. pontja kifejti – a nemzeti versenyhatóságok egyáltalán nem kötelesek az egyszerűsített kérelmet a Bizottsághoz benyújtott mentességi kérelem fényében értékelni.

- 65 Ez az értelmezés, amely azon alapul, hogy a vállalkozás köteles a nemzeti versenyhatóságokat tájékoztatni, amennyiben bebizonyosodik, hogy a kartell tényleges terjedelme eltér attól, amit e hatóságoknak bejelentettek, vagy amit a Bizottsággal ismertettek, az egyetlen értelmezés, amely biztosíthatja a különböző engedékenységi rendszerek önállóságának tiszteletben tartását.
- 66 Ugyanis, amennyiben a nemzeti versenyhatóságokat megillető azon egyszerű lehetőség helyébe, hogy a hozzájuk egyszerűsített kérelmeket benyújtó vállalkozásokhoz forduljanak kiegészítő információk szerzése végett, egy arra irányuló kötelezettség lépne, hogy ezekkel a vállalkozásokkal vagy a Bizottsággal felvegyék a kapcsolatot, amennyiben e kérelmek tárgya szűkebb a Bizottsághoz benyújtott mentességi kérelmek tárgyánál, az érintett kérelmek közötti hierarchia alakulna ki, ami sértené az 1/2003 rendeletben meghatározott decentralizált rendszert.
- 67 Következésképpen a második kérdésre a következő választ kell adni:
- Az uniós jog rendelkezéseit, különösen az EUMSZ 101. cikket és az 1/2003 rendeletet úgy kell értelmezni, hogy semmiféle olyan jogi kapcsolat nem áll fenn a vállalkozás által ugyanazon kartellra vonatkozóan a Bizottság elé terjesztett vagy terjeszteni tervezett mentességi kérelem és valamely nemzeti versenyhatósághoz benyújtott egyszerűsített kérelem között, amelynek következtében e hatóság köteles lenne az egyszerűsített kérelmet a mentességi kérelem alapján értékelni. E tekintetben nem releváns az a körülmény, hogy az egyszerűsített kérelem hűen tükrözi-e a Bizottsághoz benyújtott kérelem tartalmát, vagy sem.
 - Amennyiben a valamely nemzeti versenyhatósághoz benyújtott egyszerűsített kérelem tárgya szűkebb a Bizottsághoz benyújtott mentességi kérelem tárgyánál, ez a nemzeti hatóság nem köteles felvenni a kapcsolatot a Bizottsággal vagy magával a vállalkozással annak megállapítása érdekében, hogy ez a vállalkozás az ezen mentességi kérelem állítólagos tárgyát képező, de az említett egyszerűsített kérelem által nem érintett ágazatban tanúsított jogsértő magatartásokra vonatkozóan feltárt-e konkrét példákat.

A harmadik kérdésről

- 68 A harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az uniós jog rendelkezéseit, különösen az EUMSZ 101. cikket és az 1/2003 rendeletet úgy kell-e értelmezni, hogy amennyiben egy első vállalkozás mentességi kérelmet terjesztett a Bizottság elé, csakis ez a vállalkozás nyújthat be egyszerűsített mentességi kérelmet valamely nemzeti versenyhatósághoz, vagy pedig a Bizottsághoz bírságcsökkentés iránti kérelmet benyújtó más vállalkozások is jogosultak azt megtenni.

Az elfogadhatóságról

- 69 Az olasz és az osztrák kormány azzal érvel, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés elfogadhatatlan, mivel e kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra kéri a Bíróságot, hogy a nemzeti jogot és különösen a nemzeti engedékenységi programot értelmezze.
- 70 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a Bíróság az előzetes döntéshozatali eljárásban nem dönthet a nemzeti szabályozásnak az uniós joggal való összeegyeztethetőségéről, és nem értelmezheti a nemzeti törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket sem (lásd különösen: Jaeger-ítélet, C-151/02, EU:C:2003:437, 43. pont; Consorci Sanitari del Maresme ítélet, C-203/14, EU:C:2015:664, 43. pont).
- 71 Mindazonáltal a jelen ügyben a harmadik kérdésből kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a Bíróságtól lényegében az uniós jog, különösen az EUMSZ 101. cikk és az 1/2003 rendelet értelmezésére vonatkozóan vár választ, a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok párhuzamos hatásköri rendszerének működése keretében, annak meghatározásához, hogy a nemzeti engedékenységi program alkalmazása során az AGCM „jogszerűen” elfogadhatott-e bizonyos mentességi kérelmeket.

72 Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság számára hasznos választ kell adni, biztosítva az uniós jogból eredő azon értelmezési szempontokat, amelyek lehetővé teszik számára a vitatott határozat jogszerűségéről való döntést.

73 Következésképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdést elfogadhatónak kell tekinteni.

A kérdés érdeméről

74 A kérdést előterjesztő bíróságnak az előzetes döntéshozatalra előterjesztett ezen kérdés alapjául szolgáló kétsége azzal kapcsolatos, hogy az ECN engedékenységi mintaprogramja azt írta elő, hogy nemzeti szinten az egyszerűsített mentességi kérelmek rendszerét azon vállalkozás veheti igénybe, amely a Bizottságtól bírság alóli mentességet kért, az azonban nem tűnt ki egyértelműen, hogy azt azok a vállalkozások is igénybe vehetik-e, amelyek ezen intézménytől csupán bírságcsökkentést kértek.

75 A Bizottsághoz mentességi kérelmet nem elsőként benyújtó, és ennél fogva teljes mentességben nem, hanem csupán bírságcsökkentésben részesülni jogosult vállalkozás azon lehetőségéről, hogy egyszerűsített mentességi kérelmet nyújtson be a nemzeti versenyhatóságokhoz, kizárólag az ECN engedékenységi mintaprogramja rendelkezett kifejezetten, mégpedig az e program 2012. évi módosításait követően.

76 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az a tény, hogy az ECN engedékenységi mintaprogramjának az alapügy tényállása idején fennálló változata nem írta elő kifejezetten a Bizottsághoz bírságcsökkentés iránti kérelmet előterjesztő vállalkozás azon lehetőségét, hogy egyszerűsített mentességi kérelmet nyújtson be a nemzeti versenyhatóságokhoz, nem értelmezhető úgy, hogy kizárja azt, hogy ezek a hatóságok e körülmények között elfogadjanak ilyen egyszerűsített kérelmet.

77 Amint ugyanis a jelen ítélet 44. pontja kifejti, az ECN keretében elfogadott eszközök, különösen az ECN engedékenységi mintaprogramja, nem kötelező erejű a nemzeti versenyhatóságokra nézve. Márpedig a kötelező erő hiánya egyrészt azzal a hatással jár, hogy nem kötelezi a tagállamokat arra, hogy engedékenységi rendszerükbe beépítsék az ECN engedékenységi mintaprogramjának rendelkezéseit, másrészt pedig, hogy nem is tiltja meg számukra azt, hogy nemzeti szinten olyan szabályokat fogadjanak el, amelyek e mintaprogramban nem szerepelnek, vagy amelyek ez utóbbtól eltérnek, amennyiben ezt a hatáskört az uniós jogot, különösen az EUMSZ 101. cikket és az 1/2003 rendeletet tiszteletben tartva gyakorolják.

78 A tagállamoknak az engedékenységi programjaik meghatározása terén őket megillető hatáskört ténylegesen az uniós jogot, konkrétan az 1/2003 rendeletet tiszteletben tartva kell gyakorolniuk. Így különösen a tagállamok nem lehetetleníthetik el, vagy nem nehezíthetik meg túlzottan az uniós jog érvényesülését, és ezen belül a versenyjog területén biztosítaniuk kell, hogy az általuk elfogadott, illetve alkalmazott szabályok ne sértsék az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk hatékony alkalmazását (Pfleiderer-ítélet, C-360/09, EU:C:2011:389, 24. pont; Kone és társai ítélet, C-557/12, EU:C:2014:1317, 26. pont).

79 A Bíróság már megállapította, hogy az engedékenységi programok hasznos eszközét alkotják a versenyszabályok megsértése felfedezésének és megszüntetésének érdekében vívott hatékony küzdelemnek, és ennél fogva az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk hatékony alkalmazásának célját szolgálják (Pfleiderer-ítélet, C-360/09, EU:C:2011:389, 25. pont).

80 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az EUMSZ 101. cikk hatékony alkalmazása nem zár ki egy olyan nemzeti engedékenységi rendszert, amely lehetővé teszi egy olyan vállalkozás egyszerűsített mentességi kérelmének elfogadását, amely a Bizottsághoz nem nyújtott be teljes mentesség iránti kérelmet.

- 81 Éppen ellenkezőleg, ez a megközelítés megfelel a mentességi kérelmek rendszerének felállításához vezető célnak és szellemiségnek. Ez a rendszer ugyanis különösen arra irányul, hogy elősegítse az EUMSZ 101. cikket sértő magatartások felderítését, a kartellekben részt vevő vállalkozásokat a kartellek bejelentésére ösztönözve. Következésképpen az a célja, hogy az ilyen kérelmek benyújtására ösztönözzön, nem pedig az, hogy csökkentse azok számát.
- 82 Így a Bíróság már kimondta, hogy az engedékenységi közlemény célja az, hogy a kartelleken belül bizonytalan légkört hozzon létre annak érdekében, hogy azok Bizottság felé való felfedésére ösztönözzön (LG Display és LG Display Taiwan kontra Bizottság ítélet, C-227/14 P, EU:C:2015:258, 87. pont). Ez a bizonytalanság különösen abból fakad, hogy a kartellnek csak egy résztvevője részesülhet teljes mentességben, és hogy a Bizottság a saját kezdeményezésére bármikor felfedheti a kartell létét.
- 83 Ebben az összefüggésben nem zárható ki, hogy egy olyan vállalkozás, amely nem elsőként nyújtott be mentességi kérelmet a Bizottsághoz, és amely következtében csupán bírságcsökkentésben részesülhet, egy egyszerűsített mentességi kérelem benyújtásával elsőként tájékoztathatja a nemzeti versenyhatóságot az adott kartell létezéséről. Ilyen helyzetben, amennyiben a Bizottság nem folytatja le a nemzeti hatóságnak bejelentettel megegyező tényállásra vonatkozó vizsgálatát, az érintett vállalkozás a nemzeti engedékenységi rendszer alapján teljes mentességben részesülhet.
- 84 Következésképpen a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az uniós jog rendelkezéseit, különösen az EUMSZ 101. cikket és az 1/2003 rendeletet úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az, ha egy nemzeti versenyhatóság olyan körülmények között, mint amelyek az alapügyben felmerültek, egyszerűsített mentességi kérelmet fogad el egy olyan vállalkozástól, amely a Bizottsághoz nem teljes mentesség iránti kérelmet, hanem bírságcsökkentés iránti kérelmet terjesztett elő.

A költségekről

- 85 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **Az uniós jog rendelkezéseit, különösen az EUMSZ 101. cikket, valamint [az EUMSZ 101. cikkben] és [az EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendeletet úgy kell értelmezni, hogy az európai versenyhálózat keretében elfogadott eszközök, különösen e hálózat engedékenységi mintaprogramja nem kötelező erejű a nemzeti versenyhatóságokra nézve.**
- 2) **Az uniós jog rendelkezéseit, különösen az EUMSZ 101. cikket és az 1/2003 rendeletet úgy kell értelmezni, hogy semmiféle olyan jogi kapcsolat nem áll fenn a vállalkozás által ugyanazon kartellra vonatkozóan az Európai Bizottság elé terjesztett vagy terjeszteni tervezett mentességi kérelem és valamely nemzeti versenyhatósághoz benyújtott egyszerűsített kérelem között, amelynek következtében e hatóság köteles lenne az egyszerűsített kérelmet a mentességi kérelem fényében értékelni. E tekintetben nem releváns az a körülmény, hogy az egyszerűsített kérelem tükrözi-e a Bizottsághoz benyújtott kérelem tartalmát, vagy sem.**

Amennyiben a valamely nemzeti versenyhatósághoz benyújtott egyszerűsített kérelem tárgya szűkebb a Bizottsághoz benyújtott mentességi kérelem tárgyánál, ez a nemzeti hatóság nem köteles felvenni a kapcsolatot a Bizottsággal vagy magával a vállalkozással annak

megállapítása érdekében, hogy ez a vállalkozás az ezen mentességi kérelem állítólagos tárgyát képező, de az említett egyszerűsített kérelem által nem érintett ágazatban tanúsított jogsértő magatartásokra vonatkozóan feltárt-e konkrét példákat.

- 3) **Az uniós jog rendelkezéseit, különösen az EUMSZ 101. cikket és az 1/2003 rendeletet úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az, ha egy nemzeti versenyhatóság olyan körülmények között, mint amelyek az alapügyben felmerültek, egyszerűsített mentességi kérelmet fogad el egy olyan vállalkozástól, amely a Bizottsághoz nem teljes mentesség iránti kérelmet, hanem bírságcsökkentés iránti kérelmet terjesztett elő.**

Aláírások